

Ivo Lučić:
VJETRENICA – POGLED U DUŠU ZEMLJE
(ur. Ivo Lučić),

Izdavač: Ivo Lučić, vlastita naklada, suizdavači:
Vrutak, Hutovo i Udruga Hrvata istočne Hercegovine, Zagreb,
Zagreb – Ravno, 2003, 322 str.

Ova znanstveno-popularna monografija novinara i publicista Ive Lučića odnosi se na špiljski sustav Vjetrenicu u istočnoj Hercegovini, smješten uz zapadni rub Popova polja, oko 300 metara istočno od sela Zavala, odnosno 5 kilometara južnije od mjesta Ravno. Riječ je o jednoj od najvećih (s ukupnom dužinom kanala oko 5.700 metara), znanstveno najvrijednijoj (s registriranih više od 100 vrsta faune, uključujući najučestaliju pojavu čovječe ribice i kostur leoparda, i nalazištima prehistorijskog zidnog slikarstva) i turistički najprivlačnijoj špilji u Bosni i Hercegovini koja plijeni pozornost istraživača i znatiželjnika još od antičkih vremena. Turistički je otvorena 1964., no ratnim razaranjima početkom 1990-ih uništena je oprema, tako da je ponovo postala nedostupna širem krugu posjetitelja.

Ovom raskošno opremljenom knjigom na najbolji su način reafirmirane vrijednosti Vjetrenice i skrenuta pozornost na njezine iznimne vrijednosti koje je čine jednom od najistaknutijih znamenitosti dinarskog krša. U njoj su, po prvi puta, predstavljene gotovo sve informacije o ovoj špilji, prikupljene na sveučilištima, knjižnicama i zbirkama više europskih zemalja. Za istaknuti je da je riječ o iznimno dokumentiranoj monografiji s obiljem teksta, više od 200 fotografija, 65 ilustracija, crteža i faksimila, te 15 karata i tablica. Tekstualni dio monografija odlikuje usklađenost između znanstveno-stručne utemeljenosti i za ovakvu vrstu publikacija nužno popularnog stila. Autori stručnih priloga renomirani su stručnjaci za geologiju i zoologiju krša, prof. dr. sc. Safet Čičić i Boris Sket, dok je za «pitkost» teksta zaslužan urednik izdanja, Ivo

Lučić. Posebna su vrijednost knjige vrhunske fotografije unutrašnjosti i okolice špilje što je čine privlačnom za širi krug korisnika koji su za tu prirodnu znamenitost prije svega zainteresirani iz turističkih pobuda. Za to je, pored ostalih (I. Lučić, D. Bakšić, D. Paar, J. Petričević, S. Boban, V. Božić, Č. Kušević), ponajviše zaslužna Ana Opalić.

Monografija je strukturirana od pet tematskih cjelina: 1. Kroz Vjetrenicu 2. U dinarskom kršu, 3. Živi svijet Vjetrenice, 4. Povijest Vjetrenice i 5. Dodatak. U prvom poglavlju predstavljena su morfološka obilježja i znamenitosti Vjetrenice, te kulturno-povijesni lokaliteti i spomenici u njezinoj okolici. U drugom su izložene temeljne značajke dinarskog krša, zatim geološki sastav i grada Popova polja, s težištem na speleomorfoloiji Vjetrenice. U trećem je prikazana fauna s sistemskom tablicom podzemnih vrsta i preglednim prikazom svih životinjskih vrsta Vjetrenice. U petom je prikazana povijest Vjetrenice, od pučke baštine, preko znanstvenih istraživanja do gospodarskog vrednovanja špilje. Iza svake tematske cjeline izložen je sažetak na engleskom jeziku, što pridonosi upoznavanju i afirmaciji njezinih vrijednosti i izvan našeg kulturnog prostora. Dodatak sadrži izbor tekstova o špilji, od Plinija Starijeg iz 77. godine do češkog prirodoslovca Karela Absena koji je u njoj boravio čak 27 puta, zatim biografije najzaslužnijih istraživača, kršku terminologiju, bibliografiju (s ukupno 265 bibliografskih jedinica) te iscrpno i svrsishodno kazalo (životinjskih vrsta, imena osoba, zemljopisnih naziva, naziva u Vjetrenici i kazalo fotografija). U prilogu monografije nalazi se topografska karta špilje bez navedenoga mjerila (zapravo je riječ o detaljnom planu), koja omogućuje preciznu prostornu orijentaciju unutar špiljskog sustava i upoznavanje najvrijednijih sadržaja u pojedinim kanalima. Kartu su izradili članovi SO PDS Velebit i SO HPD Mosor (D. Bakšić, T. Barišić, D. Paar i J. Petričević).

Ova vrijedna knjiga po mnogočemu se izdvaja u kategoriji znanstveno-popularnih monografija. Zbog svoje sveobuhvatnosti, strukturiranosti sadržaja i dokumentiranosti, ima obilježja svojevrsne enciklopedije špilje Vjetrenice. Istovremeno sadrži i obilje stručnih podataka (geoloških, bioloških, povijesnih i geografskih), te biografskih i bibliografskih informacija o Popovom polju i širem području dinarskog krša. Ta iznimno informativna i likovno dopadljiva publikacija, koju službeno preporučuju Savez speleologa Bosne i Hercegovine i Hrvatsko biospeleološko društvo, namijenjena je širokom krugu korisnika: od onih koji o kršu i Vjetrenici imaju oskudno znanje, zatim učitelja, đaka i studenata, do stručnjaka koji su zbog uske specijalizacije zametnuli cjelovitu sliku krša.

Zbog takvog sadržaja i opremljenosti, ona je ujedno i visokovrijedna turistička infrastruktura koja će pridonijeti, za pretpostaviti je i biti zamašnjak, novog ciklusa turističkog vrednovanja ovog atraktivnog objekta u zaleđu mjesta Slano, odnosno turistički potentnoga šireg Dubrovačkog primorja.

Posebno valja upozoriti na veliki didaktički potencijal te najveće prirodne znamenitosti istočne Hercegovine za nastavu geografije. Vjetrenica je riznica sadržaja za ostvarivanje brojnih odgojno-obrazovnih zadataka. Kao takva zaslužuje odgovarajuću pozornost unutar našega stručnog kruga.

Dane Pejnović